

Position paper RoDAP t.b.v. rondetafelgesprek Auteurswet d.d. 30 maart 2022

RoDAP, de vereniging van producenten, omroepen en distributeurs die zich richten op het Nederlandse publiek, is voor een eerlijke beloning van makers bij Nederlandse producties. In onze ogen is het wettelijk verplicht stellen van collectief beheer voor Video on Demand (VoD)-diensten echter niet het juiste middel om dit te bereiken. Zoals hieronder wordt toegelicht:

1. Zal het vastleggen hiervan in de Wet auteurscontractenrecht leiden tot een lagere vergoeding voor makers bij Nederlandse producties en nadelige effecten voor de Nederlandse audiovisuele sector als geheel;
2. Staat wetgeving daarmee haaks op andere kabinetsplannen; en
3. Is er een beter alternatief beschikbaar in de vorm van vrijwillig collectief beheer. Bij alle aanbieders van VoD-diensten – RoDAP-leden en ook kleine lokale en grote buitenlandse aanbieders die geen RoDAP lid zijn¹ - is er een grote bereidheid om via zelfregulering tot een eerlijke collectieve vergoeding voor makers van Nederlands werk te komen.

1. Wettelijk verplicht collectief beheer voor VoD-diensten leidt tot weglekken geld naar buitenland

Het doel van een wettelijke verplichting is de inkomenspositie van makers bij Nederlandse producties te verbeteren. De verzamelde aanbieders van VoD-diensten ondersteunen deze ambitie van harte, maar zijn ervan overtuigd dat wettelijk verplicht collectief beheer dit allesbehalve dichterbij brengt. Het juridisch effect van een wettelijke vastlegging is namelijk dat dit vergoedingsrecht gaat gelden voor alle EU-producties waardoor het aandeel Nederlandse werken in dit vergoedingsrecht sterk zou verwateren. Bovendien is de kans groot dat het daar niet bij blijft maar dat vergoedingen moeten worden betaald aan alle bij de Berner Conventie aangesloten landen, waaronder de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk: de landen met de meest dominante marktpositie.

Het gevolg hiervan is dat waar de aanspraken op een vergoeding nu gelden voor naar schatting 5-9% van het aanbod (gemiddeld genomen het percentage Nederlands producties in VoD-bibliotheken), aanbieders van VoD-diensten straks gaan betalen voor misschien wel 90% of meer van het aanbod, waarbij dus meer dan 90% van de vergoeding naar het buitenland verdwijnt. De consequenties:

- a. Bij een gelijkblijvend vergoedingspercentage (nu 3,9%) zouden aanbieders van VoD-diensten 10-20 keer meer gaan betalen dan in de huidige situatie. Dit heeft een enorme financiële impact. Omdat veel aanbieders zich nog in de opstartfase bevinden en opereren met een beperkte marge is het mogelijk dat sommige van hen zullen omvallen en ook een grote barrière opwerpt voor nieuwe VoD-aanbieders en initiatieven in Nederland. Maar meest waarschijnlijk is dat het vergoedingspercentage fors lager zal worden. Dat betekent dat makers van Nederlandse producties minder gaan ontvangen dan onder vrijwillige afspraken.
- b. Vergoedingen die wegvloeien naar het buitenland kunnen niet meer worden geïnvesteerd in nieuwe Nederlandse producties. Voorzienbare gevolgen hiervan: versmalling van het aanbod, druk op werkgelegenheid en honoraria, weglekken van talent en een lagere production value. Dit is negatief voor de Nederlandse sector als geheel, en dus ook voor de makers bij Nederlandse producties.

Wij denken dat er onvoldoende zicht is op deze economische effecten en de gevolgen van wettelijk verplicht collectief beheer voor VoD daardoor niet goed kunnen worden overzien.

¹ RoDAP-leden: Nederlandse producentenorganisaties, NPO, RTL, Talpa Network, Videoland, Netflix, Pathé Thuis, PrimeVideo, Delta, KPN, TELE2, M7, T-Mobile en VodafoneZiggo. Niet-RoDAP-leden: Disney+, Paramount (Viacom), Discovery en Cinemember.

2. Wettelijk verplicht collectief beheer voor VoD-diensten staat haaks op andere initiatieven

Omdat door wettelijk verplicht collectief beheer substantieel geld zal weglekken naar andere EU-lidstaten en mogelijk ook daarbuiten, verkleint de ruimte om te investeren in nieuwe Nederlandse producties. Wettelijk verplicht collectief beheer voor VoD staat daarmee haaks op het doel dat het kabinet probeert te bereiken met een investeringsplicht zoals aangekondigd in het regeerakkoord, te weten dat er juist meer geld in de Nederlandse mediasector zal worden geïnvesteerd.

3. Een beter alternatief: zelfregulering

Vrijwillige afspraken over een eerlijke vergoeding voor makers bij Nederlandse producties zijn in onze ogen veel effectiever voor het verbeteren van de inkomenspositie van makers. Een vrijwillige regeling biedt in vergelijking met verplicht collectief beheer namelijk meer mogelijkheid tot maatwerk: omdat de afspraken afgestemd kunnen worden op de lokale context van de Nederlandse markt kan een vergoedingspercentage worden afgesproken waarvan Nederlandse makers veel meer profiteren.

De in 2015 overeengekomen zelfregulering is in eerste instantie afgesproken voor 5 jaar. Over nieuwe afspraken vanaf 2020 zijn de gesprekken onlangs opnieuw gestart. Sinds 2015 is de VoD-markt enorm veranderd en is een groot aantal nieuwe spelers tot de markt toegetreden, waarvan een aantal inmiddels ook lid is van RoDAP. Al deze spelers² samen vormen vrijwel de gehele markt en erkennen de noodzaak om voor de hoofdmakers en makers van Nederlands aanbod tot een goed functionerend systeem van zelfregulering te komen.

De gezamenlijke inzet van de VoD-aanbieders is om op zo kort mogelijke termijn tot goede afspraken te komen over een eerlijke, redelijke vergoeding voor Nederlandse producties, voor de toekomst en met terugwerkende kracht vanaf 2020. De gesprekken hierover zijn al gestart en deze worden wat de aanbieders betreft zo spoedig mogelijk voortgezet. Het 'boven de markt hangen' van een wettelijke regeling bemoeilijkt echter de totstandkoming van deze afspraken.

Bovendien wordt het al dan niet snel tot stand komen van goede afspraken met een wettelijke regeling niet opgelost. Ook bij een wettelijke regeling zal onderhandeld moeten worden. Het feit dat bij een wettelijke regeling ook buitenlands repertoire onderdeel van de afspraken moet worden, zal de totstandkoming van afspraken eerder compliceren dan vergemakkelijken.

Conclusie

Tegen deze achtergrond roept RoDAP u op af te zien van het wettelijk verplichten van collectief beheer voor VoD-diensten. Alleen zo kan worden vermeden dat grote hoeveelheden geld weglekken naar het buitenland die niet meer kunnen worden besteed in Nederland – een situatie waarbij geen van de spelers in de Nederlandse sector gebaat is, ook niet de makers. Een goed systeem van zelfregulering, gedragen door een brede vertegenwoordiging van aanbieders, is een veel betere manier om te komen tot een eerlijke vergoeding voor de makers van Nederlandse producties.

² Zie voetnoot 1